N°. 391.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
[illegible] elken regel meer. . . . . „ 0.15.
[illegible]alve de 35 cts. zegelgeld.
[illegible]digingen van geboorte, huwelijken en overlijden, [illegible] geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegel[illegible] daaronder begrepen.

ZONDAG 27, MAANDAG 28 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beursteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

De Maatschappij van Weldadigheid.

II.

De buitengewone ondersteuning van 's Rijks schatkist was, ook ten gevolge van andere oorzaken dan misgewas, onvermijdelijk, omdat de Regering zich het lot der Maatschappij moet aantrekken; maar daarom werd een opzettelijk onderzoek naar den geheelen toestand der Maatschappij ook niet uitgesloten, maar wel vereischt. De heer MACKAIJ erkende: „Wanneer een „ligchaam subsidie vraagt, ben ik van meening, dat „het van de behoefte aan dat subsidie moet doen blij„ken. Wordt dus dezerzijds subsidie verleend, dan „moeten dezerzijds ook alle inlichtingen verkregen wor„den, die vereischt worden, om over de behoefte aan „dat subsidie te kunnen oordeelen.„ Kleingeestig mag wel de aanmerking van den heer VAN GOLTSTEIN genoemd worden, die „het bezwaar, tegen den finantiëlen „toestand der Maatschappij gerezen, *buiten deze wet* „*gelegen*„ achtte. Maar met juistheid werd daarop door den heer TER BRUGGHEN HUGENHOLTZ aangevoerd: „Het is waar, de Maatschappij is een geheel zelfstan„dig ligchaam, dat met den Staat eene overeenkomst „heeft gesloten, en nu zegt de geachte spreker uit „Utrecht (de heer VAN GOLTSTEIN), indien beide par„tijen aan hare verpligtingen voldoen, wat hebt gij dan „met het inwendige van de Maatschappij noodig; al de „beschouwingen over de Maatschappij liggen geheel „buiten de wet; dat wetsontwerp geldt niets dan een „suppletie van eenig geld, ten gevolge van een mis„lukten oogst en meerdere behoefte aan voeding voor „de bedelaars en arme kinderen. Indien dat zoo is, „dan moet ik erkennen, dat men dezerzijds geen regt „had, om hetzij nu, hetzij bij andere gelegenheden „met zooveel nadruk op den toestand van de Maat„schappij te wijzen. Maar is dit zoo, wordt wederzijds „aan de opgelegde verpligting voldaan? Wat is bij dat „contract met de Maatschappij bepaald? Dat contract „geeft aan de eene zijde aan de Maatschappij, volgens „art. 18, de zekerheid van eene jaarlijksche ontvangst „van ƒ 322,000 voor vestiging: eene vergoeding voor „de gewone kolonisten. Verder is bij de wet toegekend „voor tot dien arbeid ongeschikten eene som van „ƒ 146,000; kosten van kleeding ƒ 69,000; in het kort, „de overeenkomst bepaalt eene jaarlijksche uitkeering „van ƒ 546,000, ten behoeve van de Maatschappij. „Bij datzelfde contract nu heeft de Maatschappij erkend „ruim ƒ 3,500,000 schuldig te zijn aan den Staat. Men „heeft in der tijd bij de bepaling van die schuld de „pen door vrij wat cijfers gehaald, maar de kapitale „schuld met wederzijdsche goedkeuring gesteld op „ƒ 3,500,000; daarvoor werden nagenoeg alle onroe„rende en roerende goederen van de Maatschappij ver„bonden, welk een en ander echter door den Staat in „vruchtgebruik werd gegeven. Voorts werden bij dat „contract bepalingen gemaakt voor het geval, dat de „Maatschappij zich niet alleen uit haren verachterden „toestand zou opheffen, maar ook met der tijd winsten „zou afwerpen; deze zouden strekken tot aflossing der „aangegane schuld, en bij eene oppervlakkige inzage „van het contract, mogt men dit ook verwachten; van „daar dat dan ook bij art. 35 uitdrukkelijk werd be„paald, dat jaarlijks eene balans zal worden opgemaakt, „ten einde den finantiëlen toestand te leeren kennen, „en bij art. 37 werd bepaald, dat, ingeval van eene „overwinst, jaarlijks een gedeelte van de schuld zal „worden afbetaald; de wijze waarop zou door den Staat „worden geregeld. Tevens werd vastgesteld, dat als de „Maatschappij niet meer in hare behoeften kon voor„zien, de Staat dan het beheer kon overnemen. Uit „alle deze bepalingen van het contract blijkt, dunkt „mij, duidelijk en klaar, dat de inwendige en finan„tiële toestand en het geheele beheer van de Maat„schappij, van het grootste belang is voor den Staat, en „zich oplost in de vraag: of er voordeelen zullen worden „verkregen, dan wel of er eene hoogst aanzienlijke bij„drage 's jaars door den Staat zal moeten worden „gegeven? Men heeft dit meermalen en ook nu weder „ontkend, maar ik voor mij [illegible], dat er met het „contract in de hand, voor ons alle regt bestaat om „den geheelen toestand te onderzoeken en in de geheele „huishouding te treden.„

Van dat standpunt wenschen wij ook op het aangenomen wetsontwerp een blik te slaan en daartoe eerst de buitengewone ondersteuning en dan den toestand der Maatschappij tot de voorwerpen onzer opzettelijke beschouwing te maken.

Misgewas is de hoofdoorzaak der buitengewone ondersteuning. De heer MACKAIJ noemt het: „eene bui„tengewone tegemoetkoming in een buitengewonen nood.„ En in bijzonderheden tredende, wordt gezegd: „het plus „der uitgaven van het dure jaar boven het gewone jaar wordt „vergoed, *niets meer*, en daarbij wordt zelfs het bedrag „van een gewoon misgewas afgetrokken; *alleen het* „*buitengewoon misgewas komt in aanmerking*.„ Wij laten buiten onze beoordeeling, of de oogst van 1853 in de provincie Drenthe een gewoon of een buitengewoon misgewas geleden heeft, maar wij hechten aan eene andere bijzonderheid. De heer MACKAIJ zegt: „Zoodra „de Regering bij magte is, om deze ƒ 70,000 uit te „betalen, moet de Maatschappij bewijzen, dat zij tot „het koopen van rogge, aardappelen, winkelwaren enz. „zooveel meer noodig heeft dan in gewone jaren. Voor „dat alles wordt de geheele bevolking der koloniën „geteld, namelijk *voor zooveel de kolonisten betreft, die* „*voor rekening van het Rijk verpleegd worden*. Al wat „de Maatschappij op die wijze ontvangt, wordt man „voor man berekend en moet man voor man verant„woord worden. Er zijn berekeningen van dien aard „voorhanden, waarin het tot op een en meer honderdste „cent berekend is.„ De heer TER BRUGGHEN HUGENHOLTZ had nu juist aangemerkt: „Wanneer ik het „verslag inzie, waaronder ook de handteekening van „den geachten afgevaardigde uit Utrecht staat, dan „vind ik in de Maatschappij een personeel aanwezig „van 10465 personen, en ik kan slechts het cijfer van „5600 personen krijgen, die van staatswege moeten „worden verzorgd;„ waarop de heer MACKAIJ antwoordde: „er zijn ook nog militaire huisgezinnen, aan welke ook „de kost wordt gegeven.„

Stellen wij nu het cijfer op 6000 personen, dan komen de kosten van verpleging, voeding, kleeding enz. over ƒ 564,000, die de Staat bijdraagt, neder op ruim ƒ 90 per hoofd, die door de buitengewone ondersteuning nog met p. m. ƒ 11 zal worden verhoogd. Wij laten de vergelijking van dat cijfer met de kosten van onderhoud in onze plaatselijke wees- en oude liedenhuizen aan anderen over; maar wij vragen, of die toestand naar zulke uitkomsten in het belang van den Staat mag worden bestendigd, nu bij de nieuwe wet op het armbestuur de gelegenheid is opengelaten, om veroordeelde bedelaars in plaatselijke werkhuizen op te nemen?

Het hoofdwapen, waarvan het April-Ministerie der „tegenovergestelde rigting„ zich bediende, om het Ministerie THORBECKE bij de Nederlandsche Natie in verdenking te brengen, bestond daarin, dat men het beschuldigde, den Koning niet in eere te hebben gehouden. In het ministerieel programma van 26 April las men daaromtrent het volgende:

Evenzoo zijn *wij* van oordeel, dat de bepaling van art. 54 der Grondwet: *de uitvoerende magt berust bij den Koning*, voor de raadslieden der Kroon *geene doode letter moet zijn;* maar dat zij bij eene Natie, wier leus van vereeniging is Vaderland en Koning, *den Koning in eere moeten houden;* zoodat aan *hem alleen de eer der regering* en aan de ministers de zedelijke en wettelijke verantwoordelijkheid daarvan zal *verblijven*.

Het eerste gevolg dezer beschuldiging was, dat men allerlei insinuatien zich veroorloofde, om te betoogen, dat de Koning niet in eere *was* gehouden. Wij hebben ze naar verdiensten getuchtigd, de lasteraars tot zwijgen gedoemd en te vergeefs tot het leveren van eenig *bewijs* opgeroepen.

Het tweede gevolg was eene zonderlinge leer der ministeriële verantwoordelijkheid. Volgens het Ministerie THORBECKE waren *Koning* en *Regering* één: de Koning was het Hoofd; de Ministers waren de leden der Regering. — Volgens het Ministerie DONKER-VAN-HALL evenwel zijn de Ministers slechts commiesen des Konings: „De Koning *besluit* en de Ministers *voegen hunne hand„teekeningen daarnevens*, om zich verantwoordelijk te „stellen.„ (1)

Volgens het Ministerie THORBECKE was het inconstitutionneel, den persoon *des Konings* steeds in de Kamer op den voorgrond te stellen, waar het ministeriële handelingen geldt, of handelingen, voor welke de Ministers verantwoordelijk waren. Volgens het Ministerie „DONKER-VAN-HALL „moest het woord *Regering* steeds „uit de discussie verdwijnen, dáár waar van den *Koning* „gesproken behoort te worden.„ (2)

Laat ons thans zien, hoe het Ministerie DONKER-VAN-HALL den Koning *meer in eere houdt* dan het Ministerie THORBECKE, dáár waar het inderdaad *den Koning* geldt.

Op den 9den Aug. jl. wordt art. 1 van het wetsontwerp betrekkelijk de Haarlemmermeer *verworpen*. De Minister van Binnenlandsche Zaken staat op en zegt: „Mijnheer de Voorzitter! na afloop van deze stemming „*neemt* DE REGERING *dit wetsontwerp terug*.„ (3)

Wie zond het wetsontwerp bij de Tweede Kamer in? De *Koning*.

Wie kon het terugnemen? Alléén de *Koning*.

De Koning is, ook niet, volgens het tegenwoordige Ministerie, één met de *Regering*. De Regering zijn de *Ministers*, die slechts hunne handteekeningen voegen *nevens* de besluiten des *Konings*. Zoo dus ooit „uit de „discussiën verdwijnen moest het woord *Regering*, daar „waar van den *Koning* gesproken behoort te worden„, het is gewis bij de intrekking van een wetsontwerp, dat door *den Koning* aan de Staten-Generaal wordt aangeboden.

Is het dus „*den Koning in eere houden*„, wanneer een Minister, zonder uit naam des Konings te spreken, een door den Koning ingediend ontwerp intrekt?

Vergelijkt hiermede, hoe bijv. de heer VAN BOSSE de intrekking van de rentewet aankondigde: „Deze stem„ming levert het bewijs op, dat deze wet, zoo als zij „aan de Kamer is voorgelegd, haren bijval niet zal „verwerven. Ik ben *voor dat geval* DOOR DEN KONING „GEMAGTIGD *het wetsontwerp terug te nemen*, gelijk ik „de eer heb thans te doen„ (4). Een dag later werd nog een ander wetsontwerp, bij missive „*namens den Koning*„ ingetrokken (5).

Wie heeft nu het „houdt den Koning in eere„ in toepassing gebragt?

Het Ministerie DONKER-VAN-HALL, dat met groote woorden de Natie zand in de oogen wierp en eene eerlijke Regering verdacht maakte, of het Ministerie THORBECKE, dat, zonder ophef, zijn constitutionnelen pligt getrouw, steeds den Koning gaf wat den Koning toekwam?

(1) De heer Donker Curtius, *bijbl.* 1853. Zitting v. 24 Nov.
(2) De heer van Hall, *bijbl.* 1853, bl. 87.
(3) De heer van Reenen, *bijbl.* 1853—54, bl. 1462.
(4) De heer van Bosse, *bijbl.* 1851—52, bl. 906.
(5) *Bijbl.* 1851—52, bl. 907.

De door ons hoog gewaardeerde dichter, Mr. Is. DA COSTA, heeft, onder protest „*dat hij geen staatsman is*,„ een geschrift van uitsluitend politieke strekking in het licht gezonden. Het is een „Brief„ door hem „aan Mr. G. Groen van Prinsterer bij zijne aftreding, uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal „geschreven en openlijk ter lezing gegeven.„

Het valt moeijelijk een oordeel te vellen over een geschrift, dat gewijd is *aan politieke zaken*, geschreven

door een *dichter*, die nogtans den titel van politicus van zich afweert en alleen als *dichter* wil beoordeeld worden.

Moeijelijker nog valt dat oordeel, wanneer de dichter, te midden van poëtische visioenen, van uit de hoogte menig politiek vraagstuk beslist; door den stroom van het dichterlijk gevoel meêgesleept, zaken en personen in een *verdicht* omhulsel kleedt en zoodoende — zijns ondanks welligt — zijnen lezers van den weg der „*waarheid*" afleidt, om hen langs dien der „*verdichting*" op te voeren.

Wij hebben met groote belangstelling het geschrift van Mr. I. DA COSTA gelezen, en nemen ons voor, er onze lezers mede bekend te maken. Bij onze hulde aan het dichterlijk genie, hier op nieuw door hem ontwikkeld, zal het ons nogtans onmogelijk zijn te verzwijgen, ten koste van welke *waarheden* die poëtische eerezuil voor Mr. GROEN VAN PRINSTERER door Mr. DA COSTA gesticht is.

Het beroep op den dichters-titel sluit, naar onze meening, de vrijheid niet in, om, zonder tegenspraak te verwachten, historische waarheden te verminken of poëtische ideën als historische waarheden voor te stellen; noch minder, om over politieke zaken een vreemdsoortig oordeel uit te spreken, alsof de werkelijke wereld in de idealische des dichters ware opgenomen.

Het beroep op den dichters-titel mag geen vrijbrief zijn, om, voor de zoo velen — aan wie de aftreding van den heer GROEN wordt voorgespiegeld als het martelaarschap voor Gods zaak tegenover die der „ongeloovigen" — eene voorstelling te geven van zaken, strijdig met de waarheid, die ook den *dichter* heilig behoort te zijn.

Het Weekblad voor de burgerlijke administratie schrijft:

„De Minister van Justitie heeft de gemeentebesturen door tusschenkomst van de Commissarissen des Konings eene opgave gezonden der politie-beambten boven de zestig jaren en aan Burgemeesters te kennen gegeven, dat bij den Minister in aanmerking is gekomen, dat bij de wet op de burgerlijke pensioenen als beginsel is aangenomen, dat aan de ambtenaren van de actieve dienst, waartoe de veldwachters wel zullen behooren, op vijf en twintig jarigen ouderdom, na tien jaren dienst, pensioen kan worden verleend, indien zij voor de verdere waarneming hunner betrekking minder geschikt worden geoordeeld, de Minister verlangt, dat alle politie-beambte van te hoogen ouderdom om behoorlijk dienst te kunnen doen, worden ontslagen en door valiede mannen vervangen."

„Vooreerst betwisten wij den Minister de bevoegdheid om omtrent de dienaren der gemeentepolitie te *verlangen*; opmerkzaam te maken was iets anders. Art. 191 geeft dat gezag aan den Burgemeester. Wat de veldwachters betreft de magt tot ontslaan is aan den Commissaris des Konings, maar gewis niet om hen te pensionneren; de phrase daaromtrent is wederom zoo, dat zij niet te begrijpen is."

„De wet op de burgerlijke pensioenen toepasselijk op gemeenteambtenaren? Het gaat ons begrip te boven. Of wil de Minister uit 's Rijks kas pensionneren? Wij hebben er vrede mede."

„Wij gelooven evenwel, dat dikwerf personen boven de zestig jaren voor de politie bruikbaar zullen zijn, even als soms Ministers boven de zestig jaren."

„Dat de gemeentebesturen voorzigtig zijn; want de toeleg om met alles de gemeenten te belasten, om meer en meer te centraliseren, is duidelijk. Krachtig te handelen en dien geest te wederstreven, is noodig."

Ds. Borsius te Middelburg geeft in de *Morgenster* eenige opmerkingen omtrent het beweren van Prof. Hofstede de Groot, dat er een gevaar is, dat de Nederlandsche Hervormde kerk bedreigt. Wij ontleenen uit dat welgeschreven stuk de volgende zinsneden, niet uit bemoeizucht met kerkelijke aangelegenheden; maar omdat het geschil van gevoelen juist betreft de regeling van een onderwerp, dat in het afgetrokkene van hoog belang is en op staatkundig en kerkelijk gebied o. i. van gelijke toepassing, op de behartiging der openbare belangen van gewigtigen invloed blijft. Wij toch vinden in de regeling der bevoegdheid en het gezag tusschen den gemeenteraad en Burgemeester en Wethouders, tusschen de Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten, tusschen de Synode en Synodale Commissie weinig verschil.

„Ds. Borsius meent te mogen vaststellen, dat, wanneer de stelling van den hoogleeraar opging, er juist vooral dán groot gevaar zou bestaan voor het kwaad, waartegen Z. H. Gel. waarschuwt. Immers, was toch de Synodale commissie een eenigzins op zich zelf staand ligchaam *nevens* de Synode, dat nu en dan, wanneer het zulks raadzaam achtte, de Hooge Kerkvergadering kon te gemoet komen, door haar naar zijn oordeel, op den regten weg terug te leiden, dan zou het zich met der daad niet alleen *nevens* maar zelfs *boven* de Synode plaatsen; en er werd alsdan eene wijde deur geopend voor de mogelijkheid dat men zich later zou kunnen beklagen over oligarchie."

„De heer Hofstede de Groot behoeft zich daartoe slechts te herinneren, zoo als het ook mij nog levendig voor den geest staat, wat al ernstige discussiën er hebben plaats gehad op de Synode van 1844, toen ons in art. 12 van de concept-instructie voor de Algemeene Synodale Commissie, door haar ontworpen, niets minder werd voorgelegd dan dat 3 predikanten en 3 ouderlingen, als leden der Commissie voor 5 jaren benoemd, gedurende dien tijd tevens leden der Algemeene Synode zijn zouden; waardoor het dan, — ware die bepalingen aangenomen, zou hebben kunnen gebeuren, indien althans de president en vice-president in 2 achtereenvolgende jaren door hunne kerkbesturen naar de laatstgenoemde vergadering werden afgevaardigd, dat *al* de leden der Synodale Commissie in de Synode zitting verkregen, om dáár mede uitspraak te doen over hunne eigene verrigtingen in eerstgenoemde betrekking. Waarlijk, na zoodanig feit zie ik volstrekt niet in, waarom men juist bij de Synodale Commissie een tegenwigt moet zoeken tegen de Synode, even als of deze alléén bloot stond voor de verzoeking van hare magt te willen uitbreiden, maar zoo iets van hare Commissie en ook van het Staatstoezigt op de Kerk minder te duchten ware."

„Hoezeer men ook moge verschillen omtrent het getal van de leden der Synode, die de Synodale Commissie behooren uit te maken, alsmede omtrent den tijd hunner zitting in die Commissie; wie kan het ontkennen, dat het uiterst zonderling is: — eene commissie eene vergadering te zien vertegenwoordigen, waaraan zij grootendeels vreemd is; — aan eene commissie te zien opgedragen, de besluiten eener vergadering uit te voeren, zonder dat zij voor het meerendeel in de gelegenheid geweest is, om den geest der vergadering grondig te kennen, en die alzoo in de grootste onzekerheid verkeert, wanneer er ten deze opzigte verschil van meening bestaat tusschen den president, den vice-president en secretaris, soms de eenige leden, die de Synode hebben bijgewoond en dus met de dáár gehoudene deliberatiën uitsluitend bekend zijn. Om kort te gaan, wie moet niet ten volle instemmen met de woorden van den heer Tichler: „er ligt „iets onvoegzaams in, dat personen, die geene leden der Synode „zijn, verrigten zullen hetgeen der Synode was; wat meer is, „dat dit geschieden zal door personen, die zelfs geen leden der „hoogere kerkelijke besturen behoeven te zijn, maar onbepaald „uit predikanten en ouderlingen in de Hervormde Kerk kunnen „verkozen worden. Het schijnt te behooren, dat eene voortgezette Synode zamengesteld is uit Synodale leden.""

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Het belangrijkste berigt, dat wij heden te vermelden hebben, bestaat in de inscheping van een gedeelte der Fransche troepen in de Oostzee en het vertrek van een sterk eskader van de Alands-eilanden, om eene verkenning in de golf van Finland te doen. De cholera zou op de Alands-eilanden en onder de Fransche troepen aldaar zijn uitgebroken.

Men verwacht te Parijs met zeker ongeduld de rapporten van de admiraals en generaals over de inneming van Bomarsund. Die rapporten boezemen te meer belang in, omdat de denkbeelden, omtrent de kracht van vestingwerken uit graniet gebouwd, daardoor zeer gewijzigd moeten worden. De kogels zouden zulke verwoestingen hebben aangerigt, dat het bijna onmogelijk zou zijn de werken van Bomarsund vóór den winter te herstellen, en de bevelhebbers zouden verlof gevraagd hebben, de werken te vernielen. (Zie Duitsche Post).

De *Zeit* van Berlijn, een blad dat naar men wil, in betrekking staat tot leden van het Pruissische kabinet, meent dat Rusland de vier grondslagen tot den vrede zal aannemen, die door Frankrijk, Engeland en Oostenrijk zijn gesteld, en dat er veel hoop op den vrede bestaat.

De *Cölnische Zeitung* daarentegen beweert, dat den 23 nog geenerlei antwoord uit Petersburg te Berlijn was aangekomen, en dat geenerlei mededeeling door het Oostenrijksche aan het Pruissische Gouvernement was gedaan. Indien er een gunstig antwoord was, zou men het wel van wederzijde hebben medegedeeld.

Wij meenen, dat men zeer voorzigtig moet zijn met het aannemen van beide meeningen, wij willen geenszins aannemen, dat er geen hoop op het welligt spoediger herstel van den vrede bestaat, dan men verwacht; maar reeds zoo dikwijls zijn de gunstige en meest hoopgevende geruchten verspreid, die later door de uitkomst in rook verdwenen, dat wij ons niet haasten aan dergelijke onderstellingen geloof te hechten.

De Russen verlaten met spoed Wallachije en Moldavië; verscheidene duizende karren of wagens werden gebruikt voor het vervoeren van zieken en krijgsvoorraad, en men deelt het brigt mede, dat de approviandering van de Russische magazijnen in Moldavie gestaakt is.

Berigten uit Konstantinopel van 14 dezer, per telegraaf aan de *Cölnische Zeitung* medegedeeld, melden, dat prins Napoleon aldaar ongesteld van Varna is aangekomen. De berigten omtrent de verwoestingen van de cholera en de toebereidselen tot de groote expeditie naar de Krim behelzen niets nieuws.

Keizer Napoleon zal den 27 te Parijs terugkeeren, maar zeer spoedig daarna naar het kamp van Boulogne vertrekken. De Keizerin blijft tot half September te Biarritz.

De correctionnele regtbank van de Seine heeft eergisteren in één dag de zaak van Boichot en anderen, beschuldigd van deelneming aan geheime genootschappen, het verspreiden van geschriften enz., afgedaan. Boichot weigerde voor de regtbank te verschijnen; Felix Pyat, Rougie, Vallière, Colfarru, Alavoine en Bianchi zijn voortvlugtig; dezen werden veroordeeld tot 5 jaren gevangenisstraf, 6000 fr. boete en 10 jaren ontzetting van de burgerregten; Poirier tot één jaar gevangenisstraf, 500 fr. boete en 5 jaren ontzetting; en vrouw Coint tot 2 jaren ge[...]
straf en 500 fr. boete.

De berigten, omtrent de wanordelijkheden in[...]
gisteren medegedeeld, zijn niet bevestigd; men [...]
evenwel den 21sten nog te Genua van. Men [...]
talrijke arrestatiën, om staatkundige redenen, in Ro[...]
hebben plaats gehad. Verschillende rijtuigen met [...]
genen, door Oostenrijkers geëscorteerd, zouden den [...]
te Boulogne zijn binnengekomen, om voor den krijg[...]
te Mantua te worden gevoerd. Deze arrestatiën sta[...]
verband met de beweging, die in geheel Midden[...]
moest plaats hebben, en die alleen te Parma is [...]
sten. Men spreekt van het vinden bij de gearres[...]
personen van republikeinsche proclamatiën, roode [...]
des en andere dergelijke voorwerpen.

De laatste berigten uit Spanje melden, dat genera[...]
partero het voorzitterschap van de kiesvereeniging[...]
aangenomen, die den naam van *Cirkel van de Unie* d[...]
Gaat men na, welk programma die vereeniging he[...]
gekondigd (zie Fransche post, Madrid), dan kan m[...]
die handeling van den President van den Ministe[...]
slechts een bewijs van groote zwakheid zien. Het is[...]
onmogelijk, dat de maarschalk Espartero het pog[...]
van die vereeniging kan goedkeuren, dat thans do[...]
naam bekrachtigd wordt en gewigt verkrijgt; on[...]
lijk kan hij, minister van de Kroon, met zijn stan[...]
overeenbrengen de wijze, waarop van de Koningin-m[...]
wordt gesproken, evenmin als de tegen haar ge[...]
vervolging. Hij moet toch erkennen, dat eene teregtstelli[...]
de Koningin-moeder schromelijke gevolgen voor de [...]
chie en voor Spanje kan hebben hoe veroordeelensw[...]
hare handelingen op zich zelven ook mogen zijn. De [...]
tigde partij, de mannen van energie en van echt [...]
tutionnele begrippen schijnen zich daarentegen me[...]
meer rondom O'Donnell aan te sluiten. Mogten de [...]
ten van Spanje toch begrijpen, dat alleen in hunne[...]
heid en in het verzamelen rondom den troon va[...]
goedgezinde en waarlijk vrijzinnige mannen tegeno[...]
buitensporigheden van de democraten het heil en h[...]
van Spanje gelegen is, en dat alleen groote krach[...]
wikkeling de eischen der woelzieke partij kan stuite[...]
zij niet zouden kunnen leiden, maar die hen, en de Kr[...]
den stroom zou medeslepen, indien zij niet door [...]
zindheid en groote energie een dam tegen dien str[...]
wierpen.

De ministers van Binnenlandsche Zaken en van [...]
hebben aan de gouverneurs der provincien en aan d[...]
telijkheid stipte bevelen gegeven, om alle m[...]
vrijheid aan de uiting van de openbare meening [...]
het verkiezingswerk te laten.

De berigten uit Portugal, over Engeland ontv[...]
zijn van weinig belang. Men heeft te Lissabon [...]
geloof gehecht aan het gerucht, dat generaal Co[...]
vereeniging der beide Koningrijken op het Schie[...]
had afgekondigd; die tijding bragt echter slechts e[...]
ringen indruk te weeg. De Portugezen zijn zeer [...]
geneigd om aan de omwentelingszucht toe te ge[...]
Minister van finantien zou de werken van den w[...]
Lissabon naar Coïmbra in oogenschouw gaan nem[...]
weg zou in den aanvang van het volgend jaar [...]
geopend. De spoorweg van Lissabon naar Santarem [...]
voltooid.

De *Indiana* heeft berigten uit New-York aangebr[...]
zijn van weinig belang en spreken alleen van d[...]
woestingen van de cholera. Te New-Orleans heeft [...]
een groote brand plaats gehad.

DUITSCHE POST.

Hamburg, 23 Aug. Dadelijk na de innemi[...]
Bomarsund, is de generaal Baraguay d'Hilliers m[...]
secretaris van de Engelsche legatie naar Stockholm v[...]
ken, waar hij eene audientie bij Koning Oscar g[...]
en verkregen heeft. Den volgende dag vertrok de[...]
Hortense naar Kopenhagen, waarna de gezanten va[...]
krijk en Engeland zich daarop inscheepten, om a[...]
Koning van Denemarken belangrijke mededeeling[...]
doen.

De Westersche mogendheden schijnen alzoo de[...]
verovering van de Alands-eilanden bij de noordsch[...]
gendheden te willen doen gelden, om hen tot den[...]
tegen Rusland over te halen. Men verzekert [...]
volgens brieven uit Stockholm en Kopenhagen [...]
onmogelijk zal zijn Denemarken en Zweden, altha[...]
jaar, hunne gewapende onzijdigheid te doen verla[...]
ze in een oorlog tegen Rusland te wikkelen.

Men wil, dat de granietblokken, waaruit Bom[...]
bestond, zoodanig door het vuur van de Engelsch[...]
Fransche artillerie beschadigd zijn, dat men dit ze[...]
had verwacht en dat de generaals van oordeel zij[...]
de vestingwerken niet voor den vorst zullen kunne[...]
hersteld en in staat van verdediging gebragt. Men [...]
dat de admiraals en generaals van hunne regering[...]
lof hebben gevraagd, om de vestingwerken te doen [...]
lucht springen.

— Een correspondent van de *Indépendance Bel*[...]
dat de inneming der Alands-eilanden zeer levendig [...]
Petersburg gevoeld wordt. Dat blad deelt dan [...]
instructie mede aan den luit-kolonel Thrugum; [...]
wordt den geest van de bevolking van de Alands[...]
op te wekken en hunne getrouwheid jegens [...]
sche Gouvernement door alle mogelijke middele[...]
wekken; zoo hij dit oirbaar oordeelt, dan zou [...]
heele bevolking der eilanden kunnen wapenen.

FRANSCHE POST.

Parijs, 24 Aug. Men spreekt hier van de [...]
der meening, dat Pruissen de Westersche mog[...]
en Oostenrijk ondersteunt, voor zooveel betreft [...]
slagen van den vrede; Rusland schijnt van die g[...]

[illegible] te zijn en dus moet men [illegible] tot [illegible] komen, [illegible] zeer wenscht.

Men meldt van de oevers van den Donau, dat het corps der bachibojoucks bijna geheel vernield is door de cholera. De Fransche troepen, die de expeditie naar de Dobrudscha hebben medegemaakt, hebben ook zeer veel geleden. Te Varna hebben de Fransche troepen het meest geleden, maar de Engelschen hebben meer hoofd-officieren verloren. De Russen trekken zeer snel over de Pruth, zoodat de oorlog aan den Donau opgehouden heeft.

Men wil, dat de reis van de Duitsche officieren naar het kamp van Boulogne, tot staatkundige beweegredenen in betrekking staat.

Men berigt met zekerheid van Konstantinopel, dat de expeditie tegen de Krim weldra vertrekken zou. Men gelooft, dat men zich eerst van de landengte van Perekop, waarop zich thans een citadel bevindt, zal meester maken, om zoodoende de Krim van het vaste land van Rusland af te snijden en dan Sebastopol ter land en ter zee te belegeren.

Men heeft groot gebrek aan remonte-paarden in het Fransche leger, die vroeger meestijds uit Duitschland getrokken werden.

De jongste dochter van Koningin Christina is te Bajonne aangekomen, met den markies de Molins, minister van marine van het kabinet Sartorius.

De *Moniteur* stelt de leening van het *Crédit foncier* open.

Men spreekt van belangrijke reorganisatiën, die tegen het einde der maand in het ministerie van binnenlandsche zaken zouden plaats hebben.

Madrid, 20 Aug. De *Gazeta* van heden deelt eene circulaire mede van den heer Santa-Cruz, minister van binnenlandsche zaken aan de gouverneurs der provinciën, om hun aan te manen, te waken, dat de meest mogelijke wettigheid in het oog worde gehouden bij de verkiezingen voor de constituerende Cortes. De kiezerslijsten moeten de juiste en volledige opgave bevatten van alle personen, aan wie de wet het kiesregt toekent. Men moet de kiezers de vrijheid laten zich te vereenigen, te beraadslagen en overeen te komen over de aanneming of terzijdestelling van kandidaten, terwijl men evenwel moet waken voor het behoud van de orde; wederkeerige orde en eerbied in de kiesvereenigingen en daar buiten, eenheid en zamenwerking bij de plegtige handeling van het verkiezingswerk. Het is vooral van belang, dat het grootst mogelijk aantal kiezers medewerke, om de leden van de constituerende Cortes te benoemen.

De minister van gratie en Justitie, don José Alonzo, heeft zijnerzijds aan de bisschoppen eene circulaire gerigt, waarin hij zegt, dat het gouvernement — met het oog op de striktste wettigheid — niet zal toelaten dat de vrijheid der Spanjaarden belemmerd zal worden, onder eenigerlei voorwendsel of door wien ook, hoe hooggeplaatst hij zijn mag, in het ontwikkelen zijner denkwijze door middel van de drukpers. Met het oog op de vroomheid en het verstand, die de hooge Spaansche geestelijkheid onderscheiden, hoopt het gouvernement, dat het in haar hulp zal vinden en dat zij aan de mindere geestelijkheid de verpligting zal opleggen om aan het gezag te gehoorzamen en om geenerlei hinderpaal te leggen aan de vrijheid van drukpers.

Eene andere circulaire van denzelfden minister legt aan de geestelijkheid de grootste voorzigtigheid op bij het prediken, dat zich tot godsdienstige stellingen moet bepalen; tegen overtreding worden zeer gestrenge straffen bedreigd. Men beschouwt deze beide maatregelen als voorboden van de vernietiging van het concordaat.

De hertog van Victoria heeft het voorzitterschap van de kiesvereeniging de *Liberale Unie* aangenomen. De beginselen van die vereeniging zijn hoofdzakelijk: het teregt stellen van Maria Christina, vernietiging van de amnestie voor den laatsten opstand voor zoo ver de vijanden van de omwenteling betreft; volkssouvereiniteit; vrijheid voor de provinciën en gemeenten; hervorming van het belastingstelsel; afschaffing van de indirecte belastingen; de invoering van eene enkele belasting; vermindering van de staatsuitgaven; algemeen en gratis openbaar onderwijs; afschaffing van de conscriptie en van de doodstraf; algemeene volkswapening; verbetering van den toestand der arbeidende klassen; algemeen stemregt; vrijheid van personen, van geweten, van de drukpers, van vereeniging, van petitie, van onderwijs, van den arbeid, van vergadering, waaraan de algemeene en bijzondere wetten moeten onderworpen zijn.

De toetreding van Espartero tot deze vereeniging kan alleen worden vergoelijkt door de hoop, die hij kan gekoesterd hebben, om iets aan de eischen van de revolutionnaire partij te ontnemen. Er zijn thans reeds twee partijen: de progressisten en de gematigden. Heden wordt eene kiesvergadering gehouden onder voorzitterschap van den generaal San Miguel, van leden van de gematigde partij; bovendien bestaan er te Madrid nog twee kiesvereeringen van verschillende kleur.

De heer Madoz, die tot burgerlijk gouverneur van Barcelona was benoemd, een man van groote verdienste, is door de cholera aangetast en ligt op het uiterste.

Maandag zal te Madrid het stierengevecht, voor de gewonden en de familie der gesneuvelden bij den opstand, plaats hebben.

De Koningin heeft voor hare loge acht paarden een stier en 12,000 realen (ƒ 1,500) gegeven. De andere stieren zijn door de aanzienlijkste personen geschonken. Men gelooft, dat de Koningin het schouwspel zal bijwonen.

Den 19den trok de divisie van den generaal Messina, uit Andalusie komende, Madrid binnen. Zij hielden eene revue op het Prado en defileerden voorbij het Paleis, waar de Koningin de Koningin, de Prinses der Asturiën, Espartero en O'Donnell op het balkon stonden. Zij werden allen met levendigheid toegejuicht.

De *Gazeta* deelt een besluit mede, waarbij een en dertig leden van den Koninklijken raad worden afgezet.

Binnenland.

's Gravenhage, 26 Augustus.

Z. M. heeft de benoeming van G. de Hartog, burg. der gem. Valburg, tot secretaris dier gemeente bekrachtigd.

Z. M. heeft op het verzoek daartoe door den ingenieur van den waterstaat, 1ste kl., E. C. B. ridder van Rappard gedaan, zijne benoeming tot hoofdingenieur van de 2de kl. ingetrokken en bepaald, dat hij in zijn rang van ingenieur van de 1ste kl. in het corps van den waterstaat zal worden gehandhaafd; voorts met ingang van 1 Oct. eerstk. benoemd tot hoofdingenieur der 2de kl., den ingenieur van de 1ste kl., L. Rijsterborgh, en hem opgedragen de dienst in het 6de district (Noordbrabant), te 's Hertogenbosch, en de standplaats van den ingenieur der 1ste kl. E. C. B. ridder van Rappard, blijvende gevestigd te 's Hertogenbosch.

Z. M. heeft den staatsraad in buitengew. dienst J. P. C. Rulofs, thans lid van den raad van Ned. Indië, benoemd tot vice-president van dien raad.

Bij beschikking van den Minister van Binnenl. Zaken zijn de met ingang van 1 Oct. 1854 benoemde surnumerairen van den waterstaat: J. F. van Maanen, toegevoegd aan den inspecteur in de 1ste inspectie te Arnhem; P. Loke, toegevoegd aan den hoofding. Docters van Leeuwen te Gorinchem; A. J. H. van Beusekom, toegevoegd aan den hoofding. in het 7de district te Maastricht; en J. J. Roelants, toegevoegd aan den inspecteur in de 2de inspectie te 's Gravenhage.

---

* Men verzekert, dat H. M. de Koningin zich in de volgende week op reis zal begeven.

---

* Gisteren heeft er, bij gelegenheid van den verjaardag van den jeugdigen Prins Alexander, ten Hove groot diner plaats gehad, dat door de Groot-Hertogin van Saksen-Weimar Eisenach en Z. K. H. Prins Frederik werd bijgewoond. H. K. H. Prinses Frederik werd door eene ligte ongesteldheid verhinderd daaraan deel te nemen.

---

* HH. KK. HH. Prins en Prinses Frederik benevens Prinses Maria, HD. dochter, begeven zich heden met een talrijk gevolg naar Berlijn. HH. KK. HH. zullen vóór HD. vertrek een afscheids-bezoek brengen bij H. M. de Koningin-moeder te Soestdijk en vervolgens van daar de reis voortzetten.

De heer de Belmbnt, zaakgelastigde van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika bij het Nederlandsche Hof, is van zijne buitenlandsche reis in de residentie teruggekeerd.

---

* In de residentie is aangekomen en aan het *Hôtel de Bellevue* afgestapt de kolonel R. J. Haldeman, attaché van het gezantschap van de Vereenigde Staten van N. Amerika te Parijs, belast met dépêches van Kopenhagen naar Parijs.

---

* In de residentie is aangekomen en aan het *Hôtel de Bellevue* afgestapt de majoor Ludwig Geulich, en in het *Hôtel de l'Europe* de heer Fournier, 1e secretaris van legatie bij het Fransche gezantschap alhier, met familie en gevolg.

---

* Naar men verneemt zal de beroemde Vieuxtemps zich op concerten, die bij den aanvang van den aanstaanden winter in de residentie zullen worden gegeven, doen hooren. Hij bevindt zich thans te Aken.

Aan de Tweede Kamer zijn aangeboden tien ontwerpen van wet, strekkende tot het verleenen der hoedanigheid van Nederlander aan G. Gerhards, te Groningen; H. R. F. Wuste, te Amsterdam; A. A. G. Couteron, te Batavia, H. Pfister, te [illegible]; W. T. Marten, te Batavia: R. Mac Millan, te Batavia; J. B. D. Schlüter, te Zijpe; H. G. Fromberg, te Arnhem; F. L. F. Chavanes, te Amsterdam; en J. J. F. Eras, te Neuzen.

Bij de verkiezing van een lid der Provinciale Staten van Zuid-Holland, in plaats van den overledenen heer van Hees van Berkel, in het hoofdkiesdistrict Alphen, verkreeg Mr. J. H. V. baron van Reede van Oudshoorn 106, en Mr. C. van der Vlies 90, van de 403 geldige uitgebragte stemmen, zoodat er tusschen beide heeren eene herstemming zal moeten plaats hebben.

Bij den bouwman G. van Dam, op Klein Rust en Vreugd aan den straatweg van 's Gravenhage naar Wassenaar, staan op dit oogenblik in bloei twee planten van witte lelien, welke in plaats van de gewone bloemen, witte vederen vertoonen; het stamen, de pistillums en de bloembladeren zijn afwezig, en een lange steng, rondom met bracheën bezet, vervangt de plaats der gewone bloemen. Reeds eenigen tijd hebben twee planten, welke nog al van elkander verwijderd staan, dezelfde abnormale verschijnselen opgeleverd.

Den 22 Aug. zijn omstreeks 125 personen uit de gemeente Cadzande, naar Amerika vertrokken; de zucht tot landverhuizing is ter dezer plaatse zeer opmerkelijk. Er ligt op de reede van Vlissingen nog een schip gereed met 300 paltsers om ook naar Amerika te vertrekken.

Den 5 September a. s. zal van Harderwijk vertrekken een detachement suppletie-troepen, sterk 130 onderofficieren en manschappen, om op den 7den te Nieuwendiep over te gaan aan boord van het schip *Doggersbank*, onder het kommando van den naar Oost-Indie van verlof terugkeerenden Kapt. der Inf. W. A. Zelle; en als medegeleiders de 2de luit. D. K. H. van der Hurk en D. de Graaf, benevens de officier van gezondheid der 3e klasse P. J. 't Hooft.

Gisteren is te Amsterdam van de werf *de Haan* van de scheepsbouwmeesters J. R. Boelen en Zonen, van stapel geloopen het Clipper barkschip *Senior*, groot 311 lasten, zullende gevoerd worden door Kapt. K. L. Swart, gebouwd voor rekening van de heeren Bunge en Comp.

Men verneemt, dat in de aanstaande nieuwe zitting der Staten-Generaal van regeringswege aan hunne overwegingen zal worden onderworpen de voordragten van wet betrekkelijk de ministeriële verantwoordelijkheid en regt van vereeniging en vergadering.

Het neutrale stelsel van deze en gene mogendheden ten opzigte der Oostersche quaestie in acht genomen, geeft hier en daar nog al aanleiding tot ongelegenheid en verschil van opinie. Ook in België is dit het geval. Ziet hier in welk opzigt een gedeelte des handels aldaar een ander gevoelen heeft dan het ministerie van buitenlandsche zaken:

Een handelshuis te Ostende kocht onlangs, in publieken verkoop, van de Engelsche admiraliteit een Russisch schip, dat prijs was verklaard.

Nu is de vraag: »kan het Belgisch gouvernement, volgens regt en billijkheid aan dit schip de Belgische vlag weigeren?»

De minister van buitenlandsche zaken heeft dit geweigerd en zijne weigering aldus gemotiveerd: »De neutralen laten in hunne havens niet toe kapers en de prijzen door deze gemaakt, en de Zweedsche en Deensche gouvernementen vergunnen niet, dat in hunne havens een prijs gemaakt schip wordt verkocht. Als nu de verkoop door den neutralen Staat is verboden, dan is de koop den neutralen onderdaan evenzeer ontzegd, trouwens, de onzijdige onderdaan kan niet elders gaan koopen, wat hij in zijn eigen land niet koopen kan en de koop van prijzen zou een persoonlijk genot aanbrengen van de voordeelen des oorlogs, dat is: eene soort van ontduiking der neutraliteit.»

Er zijn Belgische kooplieden, die beweren, dat het gevoelen des ministers onjuist en het voorbeeld van Zweden en Denemarken hier niet van toepassing is.

Immers in dit geval is het de koop van een schip in een vreemd land en dus eene gewone handelszaak.

Eene weigering om aan het in Engeland gekochte schip, de Belgische vlag te ontzeggen, is eene vijandige daad tegen het Engelsch gouvernement en zou vijandige maatregelen van Engeland tegen Belgie kunnen uitlokken. Die weigering is eene veroordeeling van eene handeling, door eene andere natie verrigt, en een aanslag op hare souvereiniteitsregten. Het Belgisch gouvernement verbiedt aan een Belgisch onderdaan een prijs gemaakt schip in den vreemde te koopen. Maar wat zou het doen, als b. v. de Engelsche admiraliteit aan een Nederlandsch onderdaan een Russisch schip verkocht, deze het weder aan een Portugeesch overdeed en een Belg het eindelijk van den Portugeesch in eigendom bekwam? Dan was het tevens mede van vlag veranderd, en zou nu het Belgische gouvernement toch bij zijn stelsel blijven, en tot den oorsprong van het eigendom opklimmen, of zouden deze eigendomsveranderingen het met zijne oorspronkelijke afkomst hebben uitgewischt? Meer nog: zal de Regering haar stelsel ook toepassen op handels-artikelen?

De quaestie is ook te dien opzigte, van de morele zijde beschouwd, volkomen dezelfde.

Maar, hoe zal zij den invoer van zoodanige goederen beletten? Door certificaten van oorsprong te eischen? Dit zou eene verbazend omslagtige contrôle eischen.

Ziedaar eene zaak en vragen, die de aandacht in Belgie bezig houden, en ook in ernstige overweging zijn bij de kamers van koophandel aldaar. (*U. Ct.*)

De *Amersf. Ct.* berigt, dat door de arr.-regtbank aldaar bevel tot gevangenneming is gegeven tegen H. van der Kieft, gequalificeerd gemeente-ontvanger te Hoevelaken, en dagvaarding in persoon tegen W. A. Uilenbroek, likeurstoker te Amersfoort, als zoude de laatste gedurende 1851 tot 1853 en vermoedelijk ook gedurende 1854 ten kantore der sted. belasting te Amersfoort, onderscheidene hoeveelheden binnenlandsch gedistilleerd en likeur ten uitvoer naar Hoevelaken hebben aangegeven, en daarvoor de benoodigde consentbiljetten hebben bekomen; 2°. van der Kieft, in zijne betrekking van gequalificeerde van den ontvanger te Hoevelaken, de invoer in die gemeente van die hoeveelheden gedistilleerd en likeur op die billetten valschelijk hebben geconstateerd, en zulks in overleg met Uilenbroek, en 3°. Uilenbroek de billetten, wetende, dat dezelve eene valsche verklaring inhielden, hebben gebruikt, om ten kantore der stedelijke belasting te Amersfoort bedriegelijke restitutie van stedelijke belasting te erlangen, welke hem, als zijnde invoer en verâccijnsing niet geschied, niet verschuldigd was.

Meppel, 25 Aug. Ofschoon velen hier de verandering en verbreeding van de steenen brug aan den ingang van Meppel, en tevens dezelver verandering in eene draaibrug als wenschelijk beschouwen, vooral ook omdat zulks thans voor eene geringe stedelijke bijdrage van hoogstens ƒ 500 kan geschieden, heeft de Raad dezer Gemeente echter met zes tegen vier stemmen besloten niets tot die verbetering en belangrijke verfraaijing voor Meppel te willen afzonderen.

— Ten aanzien van de verlenging van den Ruinerwold-

schen straatweg door een groot gedeelte van Drenthe is bepaald, die zaak wat Meppel betreft geheel te laten berusten, zoo lang de gemeente Beilen niet toont tot die verlenging te willen medewerken.

Breskens, 23 Augustus. Eene bijzonderheid, hier plaats gehad, meenen wij niet onvermeld te mogen laten. Een stuk land, groot ½ morgen, gewoonlijk een gemet genoemd, heeft opgebragt de verbazende hoeveelheid van 24 mudden tarwe.

Alhoewel deze opbrengst ook op het gewas van dit jaar eene uitzondering maakt, mag men toch met volkomene zekerheid van hier melden, dat de oogst in deze streken verreweg dien van gewone jaren overtreft.

Duiven, 24 Aug. Tusschen Westervoort en de Pruissische grenzen, achter het kantoor Babberich, zijn verleden week de 27 te metselen duikers voor den spoorweg gereed gekomen, en nu is men sedert gepasseerden Maandag bezig het station alhier, 10 minuten van het dorp verwijderd, te bouwen. Wanneer dit gereed is, zal men aan het veel grootere te Sevenaar een begin maken. Dag en nacht, is men te Westervoort aan de groote brug bezig. Vele vreemdelingen komen dit kolossale werk bezigtigen.

Standdaardbuiten, 24 Augustus. Gisteren avond omstreeks tien uren had onder deze gemeente een treurig ongeval plaats. Zekere P. J. en twee andere personen, komende van Oudenbosch, bevonden zich op de domaniale brug over de rivier de Murk bij deze gemeente, toen eerstgenoemde door de groote duisternis van de brug gleed en in de rivier viel, waarin hij, na dat men vergeefsche pogingen tot zijne redding had aangewend, is gezonken.

Des anderen daags, 's morgens, heeft men het lijk op ruim 100 ellen van de plaats des onheils opgehaald.

Wijns, 24 Aug. Het ongunstige weder tijdens den hooioogst, vooral in het begin van den zomer, is oorzaak, dat men overal hoort gewagen van eenen sterken hooibroei. De laatste dagen kenmerkten zich inzonderheid door branden, enkel door den broei ontstaan. Vier gevallen van dien aard hebben binnen ééne week in onze omstreken plaats gehad, waarvan de schade betrekkelijk evenwel gering is. Men vreest met grond voor meer ongelukken.

✱ **Frederiksoord**, 25 Aug. Dingsdag ll. heeft de Maatschappij van Weldadigheid de reeds drie jaren gesloten geweest zijnde kerkgebouwen te Frederiksoord en Willemsoord in bezit genomen. Deze in-bezit-neming is geschied naar aanleiding van een door het Prov. Geregtshof van Overijssel gewezen arrest tusschen den aannemer van die kerken en der Maatschappij, ofschoon de aannemer J. S. Uiterwijk de overgifte niet alleen bleef weigeren, maar de Maatschappij zelfs had kenbaar gemaakt de kerken weder te willen afbreken. De nog aan die kerken door den aannemer niet uitgevoerde werken volgens het bestek en de voorwaarden, zullen nu op nieuw aanbesteed en uitgevoerd worden, en de kosten daarvan van de aannemingssom des eersten aannemers worden ingehouden.

Groningen, 20 Aug. Heden morgen had alhier de plegtige ter aardebestelling plaats van den weled. gestr. heer George Philip Hencke, in 1794 door wijlen Z. H. den Prins van Oranje tot luitenant aangesteld en in 1814 gepensioneerd van het korp jagers van Z. M. Willem I. Onder militaire eerbewijzen werd zijn lijk grafwaarts gedragen: de trein werd geopend door twee pelotons gewapende soldaten; hierop volgde het korps horenmuzijk van het 2de battaljon van het 7de regement infanterie, dat van tijd tot tijd eene treurmarsch deed hooren; het lijk werd door eenige manschappen gedragen, terwijl de slippen van het rouwkleed door officieren werden gedragen; een tweetal vrienden van den overledene; daarop de heer du Moulin, kolonel van het 7de regement infanterie, de luitenant kolonel König van het 8ste regement depôt-battallon en de majoor van het 2de battallon 7de regement infanterie, vergezeld van een aanzienlijk aantal officieren van al de alhier in garnizoen liggende wapens; eindelijk het kader onderofficieren, en een groot aantal manschappen van de infanterie, artillerie en kavallerie. Eene groote menigte volks woonde deze indrukwekkende plegtigheid bij. (*G. C.*)

Ingezonden Stukken.

Eene stem misschien wel in de woestijn.

Het is een loffelijk streven van het bestuur eener gemeente, wanneer het middelen in 't werk stelt, die ten doel hebben: *vermeerdering van het gemeente-welzijn.* Dat streven is het bewijs, dat het bestuur van den volksgeest doordrongen is; want het volk wil in de eerste plaats vermeerdering van *eigen* welvaart. Zulk een bestuur vervult waardiglijk den lastbrief, dien het van zijne gemeentenaren heeft ontvangen. Zulk een bestuur vindt weerklank in de harten der nijvere burgers, en krijgt dank tot loon.

Het denkbeeld van middelen aanwenden tot vermeerdering van welvaart sluit natuurlijk in het vereischte, dat die middelen *doeltreffend*, *goed doordacht* en *niet gewaagd* moeten zijn.

Het bestuur der gemeente 's Gravenhage wil nu eene inrigting vergrooten, die ten voordeele (?) bepaaldelijk van Scheveningen strekt. Die inrigting, het badhuis namelijk, geeft reeds *minus* eenige percenten, en wat zal het geval zijn, wanneer het nu nog geen winst- maar verlies afwerpend kapitaal vermeerderd wordt. Het *nadeelig slot* voor de gemeente zal naar veler meening nog *grooter* worden.

Een eerste vereischte dus, dat men van elke onderneming verwacht, ontbreekt. Zij stijft niet de eigen beurs; integendeel ze geeft *verlies.*

Maar, zegt men, het stedelijk badhuis heeft voor een gedeelte, die menigte menschen gelokt, welke jaarlijks het badsaizoen daar komen doorbrengen; het badhuis houdt Scheveningen's welvaren in stand.

Het eerste moge gedeeltelijk waar zijn; het laatste is geheel onjuist.

Wat voordeel toch trekt Scheveningen van het stedelijk badhuis, zoo dat het *ten koste der gemeente* moet aangehouden worden?

Zij, die op het badhuis logeren, verteren dáár hun geld, en dat vloeit in den zak van den huurder; daarvan hebben de bewoners van Scheveningen al bitter weinig voordeel. Staan de huurprijzen der kamers in het dorp en op het badhuis nagenoeg gelijk, en is op het laatste plaats, dan zullen velen de gemeente-inrigting verkiezen. Dit is een *direct nadeel* voor de verhuurders van kamers in het dorp.

Eene gemeente-inrigting dient te zijn van algemeen nut; want ze wordt daargesteld uit de penningen van rijk en arm. En nu schijnt het toch dat de bedoelde inrigting, het badhuis, niet is van algemeen nut, maar ten voordeele van den huurder, en dat wel uitsluitend. Deze toch betaalt *f* 1000 van een kapitaal van circa zes ton, dus $\frac{1}{6}$ (zegge een zesde) pct. En hoeveel moet de gewone neringdoende burger betalen? Acht, negen, tien pct., en soms meer.

Men zegt, het is onmogelijk om van het stedelijk badhuis den redelijken huurprijs te geven. Velen zouden daarvan wel gaarne het bewijs willen zien; maar gesteld het ware zoo. Gesteld, dat het badhuis der gemeente in 't algemeen en Scheveningen in 't bijzonder tot voordeel strekte, dan staat tegen dit voordeel het *gemis* der interest van een kapitaal van *zes ton*, dat *aangevuld* moet worden door de penningen der inwoners. Dan zou het nog zijn met de eene hand geven en met de andere nemen, en het algemeen nut: Nihil. Alleen tot *gemak* en *vermaak* der *vreemdelingen* en ten *voordeele* van *één persoon*, den huurder, zou dan nog het badhuis zijn opgerigt. En dat in eene gemeente, die haar jaarlijks overschot tegenwoordig niet behoeft na te tellen!

Het spreekt dus wel van zelf, dat, als het bestuur der gemeente 's Gravenhage het ernstige voornemen heeft (en wie zou daaraan twijfelen?) de gelden der gemeente ten algemeenen nutte te besteden, het:

a. de vergrooting van het bestaande badhuis moet nalaten;

b. het badhuis publiek moet verkoopen of aan den meestbiedende verpachten.

De gewone man zegt: ja, die heeren van den Raad komen ook op het stedelijk badhuis; zouden zij en hunne rijke vrienden het nu niet gaarne prachtig en groot zien? Deze opmerking, hare waarde daargelaten, is haast het eenige, wat men uit de gezindheid van den Raad zou kunnen afleiden, wanneer het voorstel ter vergrooting van het badhuis tot uitvoering kwam.

Gemeenteraden moeten zelfs den schijn, dat eigenbaat hunne besluiten zou beheerschen, verre van zich afwerpen, waarom dan ook velen, te meer daar voor het voorstel geen enkelen redelijken grond te vinden is, de stellige verwachting hebben, dat bij de nadere behandeling de ondoelmatigheid, onverstandigheid en schadelijkheid tastbaar zullen uitkomen, en er geen gelden zullen toegestaan worden.

25 Aug. 1854. K.

Per Telegraaf.

Londen, Zaturdag 26 Augustus (2 ure). Consols op t. $94\frac{3}{8}$, $\frac{1}{2}$; Mexico N. 3 pct. $24\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $71\frac{1}{2}$; Gren. Uitg. $6\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$; Ecuador $3\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$; Spanje binnenl. 3 pct. $36\frac{3}{4}$, $37\frac{1}{4}$; dito 1 pct. $17\frac{7}{8}$, $18\frac{1}{8}$; dito Certific. $4\frac{3}{4}$, 5; dito Passive $3\frac{3}{4}$, 4; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 86; dito 5 pct. 100; Holl. $2\frac{1}{2}$ pct. 62; dito 4 pct. [illegible] Sardinie 5 pct. 87; Turksche leening $6\frac{1}{4}$.

Markt rustig, doch vast.

Liverpool, Zaturdag 26 Augustus. Heden zijn ter markt 6500 balen katoen omgezet.

Advertentien.

Prijs-Courant der Effecte[n]

AMSTERDAM, 26 Augustus 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned. W. Schuld.	$2\frac{1}{2}$	$60\frac{9}{16}$ $\frac{5}{8}$	*Hope* 1798/1816	5	1[...]
Dito Certificat. .	3	$72\frac{3}{8}$	Dito 1828/1829	5	1[...]
Dito Dito . .	4	$90\frac{5}{8}$	Cert. 1831/1838	5	
O. I. Leening. .	4		Dito Dito	$4\frac{1}{2}$	
Amort. Syndic.	$3\frac{1}{2}$		Dito *Hope* . . .	4	7[...]
Hand.-Maats. .	$4\frac{1}{2}$		Dito *Stieglitz* .	4	
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten. . .	$2\frac{1}{2}$		Inschr. Assig. .	6	
D° *Rothschild* .	$2\frac{1}{2}$	$48\frac{15}{16}$	Certific. dito. .	6	
Frankrijk.					
Obligatiën . . .	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	$17\frac{15}{16}$	Obligatiën . . .	4	
Dito Buitenl. .	3	$37\frac{1}{4}$	**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	$31\frac{5}{16}$ $\frac{11}{16}$			
Bew. Sp. Com.		($\frac{1}{2}$	Metalliek . . .	5	
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	
Portugal.			Dito letter B. .	5	
Londen nieuwe.	5	$37\frac{1}{8}$ $\frac{1}{4}$	Dito 1847 . . .	$2\frac{1}{2}$	
Dito uitgest . .	4		Dito 1851/1852	$2\frac{1}{2}$	

Philad., Bank-act. $3\frac{1}{2}$; Mexic.. te Lond. [...] dito Onb. $23\frac{5}{8}$.

Bij flaauwe stemming was onze fondsenmarkt hede[n] zeer kalm.

FRANKFORT, Vrijdag 26 Aug. Metal. 5 pct. [...] binn. 3 pct. $30\frac{7}{8}$; dito 1 pct. $17\frac{1}{2}$.

PARIJS, Vrijdag 25 Augustus. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. [...] 3 pct. 73.35; Sp. binn. 3 pct. $31\frac{3}{8}$; dito 1 pct. [...] $4\frac{1}{2}$ pct. 92; N. Metall. 5 pct. 82.

WEENEN, Vrijdag 25 Augustus. N. Metall. [...] lett. B. 95; N. Leen. $92\frac{3}{4}$; Bankactien 1276; [...] Wissel Londen 11.24; dito op Parijs 138.

De beurs was zonder bijzondere reden min[...] gestemd.

MADRID, Dingsdag 22 Augustus. Sp. 3 pct. [...] N. 1 pct. $18\frac{3}{8}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te [...]